

186. Verzekeringsbemiddeling: geen eenduidig begrip

MR. L.J. PRONK

Per 1 oktober 2025 wordt in Nederland onder bepaalde voorwaarden een vergunningplicht van kracht voor verzekeringnemers van een groepsverzekering, oftewel groepsverzekeringnemers. Aan deze 'nieuwe' vergunningplicht ligt een beoordelingskader ten grondslag dat niet in lijn is met de wijze waarop normaliter invulling wordt gegeven aan het begrip 'verzekeringsbemiddeling'. In dit artikel bespreek ik beide beoordelingskaders en ga ik in op de verschillen hiertussen, waarna ik afsluit met enkele praktische aanbevelingen voor groepsverzekeringnemers.

1. Introductie

Aanleiding voor dit artikel

'Als het zwemt als een eend, als het loopt als een eend en als het kwaakt als een eend, dan zal het wel een eend zijn.'

Deze uitdrukking, waarbij de eend symbool staat voor een bemiddelaar in verzekeringen, komt bij mij op als het gaat om groepsverzekeringnemers. Per 1 oktober 2025 worden groepsverzekeringnemers onder bepaalde voorwaarden gelijkgesteld met gereguleerde verzekeringsbemiddelaars en dienen zij over een bemiddelingsvergunning te beschikken, tenzij zij zich kunnen beroepen op een wettelijke vrijstelling of uitzondering van deze vergunningplicht.

Per 1 oktober 2025 wordt in Nederland onder bepaalde voorwaarden een vergunningplicht van kracht voor verzekeringnemers van een groepsverzekering

Deze 'nieuwe' vergunningplicht is ingegeven door een uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ EU) uit september 2022.¹ Naar aanleiding van deze uitspraak heeft de Autoriteit Financiële Markten (AFM) in maart 2024 een interpretatie gepubliceerd waarin zij een beoordelingskader schetst aan de hand waarvan moet worden beoordeeld of een groepsverzekeringnemer zich

bezighoudt met gereguleerde activiteiten op het gebied van verzekeringsbemiddeling in de zin van de Nederlandse toezichtwetgeving (AFM-Interpretatie).²

Deze AFM-Interpretatie is voor mij aanleiding geweest om het begrip 'verzekeringsbemiddeling' nog eens onder de loep te nemen en te bekijken hoe het nieuwe beoordelingskader zoals dit volgt uit de AFM-Interpretatie zich verhoudt tot de wijze waarop normaliter invulling wordt gegeven aan het begrip 'verzekeringsbemiddeling' in Nederland.

De AFM-Interpretatie introduceert een nieuw beoordelingskader voor groepsverzekeringen, dat afwijkt van de traditionele invulling van het begrip verzekeringsbemiddeling

In dit artikel ga ik eerst in op het relevante wettelijk kader rondom de traditionele invulling van het begrip 'verzekeringsbemiddeling' (paragraaf 2). Vervolgens ga ik in op de invulling van het begrip 'verzekeringsbemiddeling' in het kader van groepsverzekeringen zoals geduid in de AFM-Interpretatie (paragraaf 3.) Daarna stel ik aan de hand van enkele (kritische) observaties bij de AFM-Interpretatie vast dat het begrip 'verzekeringsbemiddeling' voor groepsverzekeringnemers anders wordt uitgelegd dan voor reguliere bemiddelaars in verzekeringen (paragraaf 4). Ik sluit dit artikel af met enkele aanbevelingen voor de praktijk (paragraaf 5).

¹ HvJ EU 29 september 2022, C-633/20, ECLI:EU:C:2022:733, «JOR» 2023/10, m.nt. C.W.M. Lieveise.

² AFM-Interpretatie groepsverzekeringen, maart 2024, te raadplegen via: www.afm.nl/nl-nl/sector/actueel/2024/maart/interpretatie-groepsverzekeringen.

Terminologie

In dit artikel gebruik ik de term ‘verzekeringsbemiddeling’. Dit is geen in de Wet op het financieel toezicht (Wft) gehanteerde term. Deze term is terug te voeren op de financiële dienst ‘bemiddelen’ zoals gedefinieerd in art. 1:1 Wft, die gedeeltelijk betrekking heeft op verzekeringen. In de wetsartikelen die relevant zijn voor bemiddelingsactiviteiten met betrekking tot verzekeringen, spreekt de Wft over ‘bemiddelen in verzekeringen’. Omwille van de leesbaarheid geef ik er echter de voorkeur aan om in dit artikel de kortere term ‘verzekeringsbemiddeling’ te gebruiken.

2. ‘Traditionele’ invulling van het begrip ‘verzekeringsbemiddeling’

Wet en wetsgeschiedenis

De toezichtrechtelijke definitie van ‘bemiddelen’ volgt uit art. 1:1 Wft. De reikwijdte van deze definitie is verschillend naargelang het gaat om verschillende typen financiële producten en diensten. Om die reden voorziet de definitie van ‘bemiddelen’ in verschillende deeldefinities per financieel product- en/of dienstcategorie. Iedere product- en/of dienstcategorie heeft vervolgens een eigen uitwerking, waarbij de kern steeds wordt gevormd door de bewoordingen ‘het als tussenpersoon tot stand brengen van overeenkomsten tussen een consument (of cliënt) en een aanbieder’.³

Voor de kwalificatie van verzekeringsbemiddeling is de deeldefinitie zoals opgenomen in sub d. van de definitie van ‘bemiddelen’ in art. 1:1 Wft van belang. Hieruit volgt dat onder verzekeringsbemiddeling dient te worden verstaan: alle werkzaamheden in de uitoefening van een beroep of bedrijf gericht op:

- i. het als tussenpersoon tot stand brengen van een verzekering tussen een cliënt en een verzekeraar; en/of
- ii. het assisteren bij het beheer en de uitvoering van een verzekering.

Voor de volledigheid merk ik op dat ook sub e. van de definitie van ‘bemiddelen’ in art. 1:1 Wft van belang kan zijn voor de kwalificatie van verzekeringsbemiddeling. Hieruit volgt onder meer dat aanbieders van vergelijkingssites onder bepaalde omstandigheden ook vallen onder de definitie van ‘bemiddelen’. Omwille van het onderwerp van dit artikel laat ik dit onderdeel echter verder buiten beschouwing.

Uit de wetsgeschiedenis volgt dat met het element ‘tussenpersoon’ zoals dat wordt gebruikt in de definitie van verzekeringsbemiddeling tot uitdrukking wordt gebracht dat een bemiddelaar zelf geen partij wordt bij de verzekeringsovereenkomst, in tegenstelling tot de aanbieder van de verzekering zelf.⁴ Daarnaast volgt uit de wetsgeschiedenis dat het enkel doorverwijzen van een cliënt door een tussenpersoon, waarna de cliënt vervolgens zelf contact opneemt met de

aanbieder van de verzekering en de inhoud van de verzekeringsovereenkomst vervolgens uitsluitend wordt bepaald zonder tussenkomst van de tussenpersoon, niet wordt aangemerkt als verzekeringsbemiddeling.⁵ Zo’n enkel doorverwijzende tussenpartij wordt in de praktijk veelal aangeduid als *lead generator* of met benamingen van gelijke strekking, zoals *lead provider* of *business introducer*.⁶

Nadere invulling door de AFM

Ten aanzien van het eerste onderdeel van de toezichtrechtelijke definitie van verzekeringsbemiddeling (‘het als tussenpersoon tot stand brengen van een verzekering tussen een cliënt en een verzekeraar’) is door de AFM nadere invulling gegeven door middel van een in 2014 uitgebrachte publicatie.⁷ Uit deze – nog altijd geldende en relevante – publicatie van de AFM volgt dat het enkel doorsturen van contactgegevens van een cliënt aan een verzekeraar, zonder andere relevante informatie van de cliënt, niet kwalificeert als verzekeringsbemiddeling, omdat in een dergelijk geval geen sprake is van de voor bemiddeling vereiste ‘inhoudelijke betrokkenheid’. Onder ‘contactgegevens’ verstaat de AFM gegevens die maken dat deze klantinformatie naar die specifieke cliënt herleidbaar is, zoals in ieder geval naam, adres, woonplaats, telefoonnummer en e-mailadres (NAWTE).⁸ De relevantie van dit zogeheten ‘NAWTE-criterium’ is door de Nederlandse wetgever onderschreven in de memorie van toelichting bij de Nederlandse implementatiewetgeving van de richtlijn verzekeringsdistributie (in het Engels: *Insurance Distribution Directive*, afgekort: *IDD*).¹⁰

Volgens de AFM is er wel sprake van inhoudelijke betrokkenheid – en dus van gereguleerde verzekeringsbemiddeling – als naast NAWTE-gegevens ook andere relevante informatie van de cliënt wordt doorgegeven aan de verzekeraar. Het moet dan gaan om informatie die relevant is voor het afsluiten van de verzekering. De AFM ziet als relevante klantinformatie bijvoorbeeld informatie ten behoeve van de verzekeringsovereenkomst, zoals het kenteken van een auto, het gewenst verzekerd kapitaal of het inkomen. De scheidslijn tussen niet-gereguleerde tussenpersoonsactiviteiten en gereguleerde verzekeringsbemiddeling is dun. De AFM merkt op dat al sprake is van verzekeringsbemiddeling als bijvoorbeeld NAWTE-gegevens plus de geboortedatum van de cliënt worden doorgegeven.

5 *Kamerstukken II* 2003/04, 29507, nr. 9, p. 60.

6 Voor een nadere beschouwing van de *lead generator* verwijs ik naar R.P. Vrolijk, ‘Lead generators: opgepast!’, *V&O* 2012, nr. 9.

7 AFM Publicatie bemiddelen, september 2014, te raadplegen via: https://www.afm.nl/~/_profmedia/files/doelgroepen/adviseurs-bemiddelaars/2014/publicatie-bemiddelen-sep2014.pdf.

8 Voor een nadere bespreking van de publicatie van de AFM, zie ook T.W.G. de Wit, ‘Bemiddelen in een FinTech omgeving. De definitie van bemiddelen toegepast op dienstverleners in een FinTech-keten’, *FR* 2017, nr. 5, par. 3.3; F.W.J. van der Eerden & L.J. Silverentand (red.), *Hoofdlijnen Wft (Recht en Praktijk nr. FR6)*, Deventer: Wolters Kluwer 2018, par. 7.2.7; en M.L. Hendrikse, Ph.H.J.G. van Huizen & J.G.J. Rinkes (red.), *Verzekeringsrecht (Recht en Praktijk nr. VR2)*, Deventer: Wolters Kluwer 2023, par. 3.5.3.

9 Richtlijn (EU) 2016/97 van het Europees Parlement en de Raad van 20 januari 2016 betreffende verzekeringsdistributie (herschikking).

10 *Kamerstukken II* 2016/17, 34770, nr. 3, p. 21-22.

3 *Kamerstukken II* 2005/06, 29708, nr. 19, p. 363.

4 *Kamerstukken II* 2003/04, 29507, nr. 3, p. 68 en *Kamerstukken II* 2005/06, 29708, nr. 19, p. 363.

In aanvulling op het voorgaande is volgens de AFM ook sprake van verzekeringsbemiddeling indien een tussenpersoon meer dan NAWTE-gegevens inwint bij een cliënt en die cliënt in contact brengt met een verzekeraar waarmee de tussenpersoon een overeenkomst heeft die bedoeld is om potentiële cliënten in contact te brengen met de verzekeraar. Het betalen van een vergoeding door de verzekeraar aan de betreffende tussenpersoon is volgens de AFM een indicatie voor het bestaan van een dergelijke overeenkomst. In deze situatie is het derhalve niet relevant of de tussenpersoon de bij de cliënt ingewonnen gegevens (meer dan NAWTE-gegevens) daadwerkelijk doorstuurt naar de verzekeraar. Volgens de publicatie van de AFM is dus sprake van verzekeringsbemiddeling in de volgende gevallen:

- i. Een tussenpersoon stuurt méér dan NAWTE-gegevens van cliënten door aan een verzekeraar.
- ii. Een tussenpersoon wint méér dan NAWTE-gegevens in van cliënten én heeft daarnaast een (expliciete of impliciete) overeenkomst met een verzekeraar met de bedoeling dat cliënten in contact komen met de verzekeraar, ongeacht of de ingewonnen gegevens (meer dan NAWTE-gegevens) door de tussenpersoon naar de verzekeraar worden doorgestuurd.

Het assisteren bij het beheer en de uitvoering van een verzekering

Over het tweede onderdeel van de definitie van verzekeringsbemiddeling ('het assisteren bij het beheer en de uitvoering van een verzekering') is minder gezegd en geschreven. Uit de wetsgeschiedenis volgt dat bij het assisteren bij het beheer van een verzekeringsovereenkomst onder meer kan worden gedacht aan het innen van premies ten behoeve van een verzekeraar of het bijstaan van een cliënt wanneer deze jegens de verzekeraar een beroep doet op de verzekeringsovereenkomst (bijvoorbeeld als de cliënt een schade claimt).¹¹ De *European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA)*, de Europese toezichtautoriteit voor de pensioen- en verzekeringssector, heeft door middel van een Q&A verduidelijkt dat het assisteren bij het beheer en de uitvoering van een verzekeringsovereenkomst bijvoorbeeld omvat 'assistance to customers in preparing insurance claims or in the management and renewal of insurance contracts'.¹²

3. Afwijkende invulling van het begrip 'verzekeringsbemiddeling' in het kader van groepsverzekeringen

In een uitspraak uit september 2022 heeft het HvJ EU uitgewerkt onder welke omstandigheden een groepsverzekeringnemer kwalificeert als een bemiddelaar in verzekering

gen.¹³ Naar aanleiding van deze uitspraak heeft de AFM in de AFM-Interpretatie duidelijkheid willen verschaffen aan Nederlandse financieel dienstverleners en andere partijen die werkzaamheden verrichten ten aanzien van groepsverzekeringen met betrekking tot de reikwijdte van het bemiddelingsbegrip.

De AFM-Interpretatie beschrijft een groepsverzekering als een verzekeringsovereenkomst in de zin van art. 7:925 Burgerlijk Wetboek die is gesloten tussen een verzekeringnemer en een verzekeraar, waarbij een of meer derde personen kunnen gelden als verzekerden op de verzekeringspolis.¹⁴ De verzekeringnemer van de groepsverzekering wordt in dit verband aangeduid als de groepsverzekeringnemer en de derde personen die zich daarbij kunnen aansluiten als de individuele verzekerden.¹⁵

In lijn met hetgeen is overwogen door het HvJ EU, stelt de AFM in de AFM-Interpretatie dat een groepsverzekeringnemer vergunningsplichtig is indien cumulatief aan twee voorwaarden wordt voldaan:

1. de individuele verzekerde beschikt over een **keuzemogelijkheid** om al dan niet toe te treden tot de groepsverzekering; en
2. de groepsverzekeringnemer ontvangt een **vergoeding** die verband houdt met de verrichte dienstverlening.

Keuzemogelijkheid

De eerste bepalende factor bij de kwalificatie van een groepsverzekering als bemiddelingsactiviteit is derhalve de mate van keuzevrijheid die aan de individuele verzekerde wordt geboden. De AFM maakt hierbij onderscheid tussen automatische en niet-automatische groepsverzekeringen.

In het geval van een automatische groepsverzekering wordt een individuele verzekerde zonder actieve keuze onderdeel van de groepsverzekering. Dit gegeven impliceert dat de groepsverzekeringnemer geen afzonderlijke opdracht ontvangt van de individuele verzekerden om hen te laten deelnemen aan de groepsverzekering. Een dergelijke constructie wordt door de AFM niet aangemerkt als verzekeringsbemiddeling en is daarom niet vergunningsplichtig.¹⁶

Van een automatische groepsverzekering is sprake indien geen sprake is van een 'keuzemogelijkheid'. Dit is het geval indien aan ieder van de volgende voorwaarden wordt voldaan:

11 *Kamerstukken II* 2003/04, 29507, nr. 3, p. 68-69 en *Kamerstukken II* 2005/06, 29708, nr. 19, p. 364.

12 EIOPA Q&A Question ID: 1596 *Scope of 'assisting in the administration and performance of insurance contracts' in IDD*, te raadplegen via: www.eiopa.europa.eu.

13 HvJ EU 29 september 2022, C-633/20, ECLI:EU:C:2022:733, «JOR» 2023/10, m.nt. C.W.M. Lieverse. Dit artikel gaat verder niet in op de feiten en omstandigheden van deze uitspraak, maar richt zich op de interpretatie van deze uitspraak voor de Nederlandse markt zoals geduid door de AFM. Voor een nadere bespreking van de uitspraak van het HvJ EU verwijs ik naar A. Kiers & Y. Boekhout, 'Collective insurance structures in the non-life insurance sector following two recent ECJ judgements', *FRP* 2023, nr. 4; C.W.M. Lieverse, annotatie bij HvJ EU 29 september 2022, C-633/20, ECLI:EU:C:2022:733, «JOR» 2023/10; en C.J. de Jong, 'AFM verruimt vergunningplicht voor bemiddelen', *VASt* 2024/P-014.

14 Zie par. 2.2 van de AFM-Interpretatie.

15 Voor de diverse verschijningsvormen van groepsverzekeringen, zie C.J. de Jong, 'De zorgplicht van de verzekeringstussenpersoon bij collectieve verzekeringen', *NTHR* 2015, afl. 4, par. 3 en 4.

16 Zie par. 3.1 van de AFM-Interpretatie.

- geen keuze voor een bepaalde dekking;
- geen keuze voor een bepaald verzekerd bedrag;
- geen keuze tussen verschillende polissen; én
- geen keuze voor een aanbieder/verzekeraar.

Als voorbeeld van een automatische groepsverzekering noemt de AFM onder meer wanneer leerlingen, indien ouders hun kind aanmelden voor een school, automatisch verzekerd worden onder de ongevallenverzekering van de school.

In het geval van een niet-automatische groepsverzekering biedt de groepsverzekeringnemer de individuele verzekerden expliciet de keuze om deel te nemen aan de groepsverzekering. In een dergelijk geval treedt de groepsverzekeringnemer volgens de AFM op als tussenpersoon die een opdracht krijgt van de individuele verzekerden om werkzaamheden te verrichten gericht op de totstandkoming van een verzekering. Dit brengt een vergunningsplicht voor de groepsverzekeringnemer met zich, mits ook aan de tweede voorwaarde (vergoeding) uit de AFM-Interpretatie wordt voldaan.

Een door de AFM genoemd voorbeeld van een niet-automatische groepsverzekering is als een verhuisbedrijf klanten de mogelijkheid biedt om een verzekering af te sluiten tegen schade aan de inboedel op de dag van verhuizing. Deze situatie wordt door de AFM aangeduid als een voorbeeld van een verzekering met een keuzemogelijkheid waarbij sprake is van vergunningsplichtige verzekeringsbemiddeling. Hoewel dit niet is af te leiden uit het door de AFM gegeven voorbeeld, ga ik er gemakshalve vanuit dat het verhuisbedrijf een 'vergoeding' ontvangt in verband met de verrichte bemiddelingsactiviteiten. Dit is immers een voorwaarde om te kunnen spreken van vergunningsplichtige verzekeringsbemiddeling door een groepsverzekeringnemer. Zonder vergoeding is het lastig voorstelbaar dat de groepsverzekeringnemer zijn beroep of bedrijf maakt van deze activiteit.

Vergoeding

Een vergunningsplicht voor de groepsverzekeringnemer is pas van toepassing indien naast de hiervoor besproken voorwaarde 'keuzemogelijkheid' ook voldaan wordt aan de voorwaarde van een 'vergoeding'. De AFM-Interpretatie verduidelijkt dat sprake is van een vergoeding als er een financieel voordeel wordt behaald door de groepsverzekeringnemer in verband met de verrichte bemiddelingsactiviteiten.¹⁷

De term 'vergoeding' dient ruim te worden uitgelegd en omvat iedere commissie, provisie, of andere betaling, met inbegrip van financiële of niet-financiële voordelen van welke aard dan ook. Het uitsluitend doorberekenen van de premie en (administratie)kosten door de groepsverzekeringnemer aan de individuele verzekerden wordt door de AFM niet gezien als vergoeding in dit verband.

Samenvattend: de vraag of sprake is van (vergunningsplichtige) verzekeringsbemiddeling in het kader van groepsver-

zekeringen kan worden beantwoord aan de hand van de vragen uit de hiernavolgende beslisboom die is opgenomen in de AFM-Interpretatie:

4. Verschillen tussen beide beoordelingskaders

De regulering van groepsverzekeringnemers is in mijn ogen in lijn met de doelstelling van de IDD, namelijk het creëren van een *level playing field* voor alle marktpartijen die bij de distributie van verzekeringen zijn betrokken.¹⁸ Toch zijn er enkele (kritische) observaties te maken als het aankomt op het beoordelingskader dat ten grondslag ligt aan deze 'nieuwe' vergunningsplicht.¹⁹ Deze observaties houden verband met de constatering dat het begrip 'verzekeringsbemiddeling' voor groepsverzekeringnemers anders wordt uitgelegd dan voor reguliere bemiddelaars in verzekeringen.

1. Het NAWTE-criterium speelt geen rol

Zoals uiteengezet in paragraaf 2 van dit artikel, speelt het NAWTE-criterium traditioneel een cruciale rol bij de beoordeling of de tussenpersoonswerkzaamheden van een bepaalde partij kwalificeren als geregleerde verzekeringsbemiddeling en daarmee derhalve in beginsel vergunningsplichtig zijn. Ten aanzien van groepsverzekeringen blijft dit criterium echter buiten beschouwing. In de AFM-Interpretatie speelt het NAWTE-criterium geen enkele rol en wordt dit geen enkele keer genoemd. Dit kan ermee te maken hebben dat de AFM ervan uitgaat dat een groepsverzekeringnemer per definitie meer dan NAWTE-gegevens van individuele verzekerden inwint en/of doorgeeft aan de verzekeraar. De volgende bewoordingen uit de AFM-Interpretatie duiden daarop: 'Bij het deelnemen van verzekerden aan groepsverzekeringen [...] meldt de verzekeringnemer de verzekerde bij de verzekeraar aan, onder opgave van zijn kenmerken.'²⁰

Mogelijk doelt de AFM in dit verband met de bewoordingen 'onder opgave van zijn kenmerken' op de NAWTE-

¹⁸ Zie overweging 16 IDD.

¹⁹ Zoals ook reeds gedaan in C.J. de Jong, 'AFM verruimt vergunningsplicht voor bemiddelen', VAST 2024/P-014.

²⁰ Zie par. 2.2 van de AFM-Interpretatie.

¹⁷ Zie par. 3.2 van de AFM-Interpretatie.

gegevens plus andere relevante informatie van de individuele verzekerde, maar dat is niet duidelijk. Het zou ten behoeve van een meer consistente invulling van het begrip ‘verzekeringsbemiddeling’ in mijn ogen voor de hand gelegen hebben als de AFM het NAWTE-criterium op enigerlei wijze zou hebben laten terugkomen in de AFM-interpretatie, al was het maar door aan te geven dat dit criterium ten aanzien van groepsverzekeringen niet relevant is, omdat per definitie meer informatie wordt gedeeld.

2. Vergoeding speelt een doorslaggevende rol

Wat verder opvalt aan de AFM-Interpretatie is dat de voorwaarde ‘vergoeding’ een doorslaggevende rol speelt bij de beoordeling of een groepsverzekeringnemer kwalificeert als gereguleerde bemiddelaar in verzekeringen. Dat is opvallend, omdat het element ‘vergoeding’ geen expliciet onderdeel uitmaakt van de definities van ‘bemiddelaar’ en ‘bemiddelen’ in art. 1:1 Wft.²¹

Het element ‘vergoeding’ speelt wel een rol bij de vraag of sprake is van dienstverlening ‘in de uitoefening van een beroep of bedrijf’, wat een element is van de definitie van ‘bemiddelen’ in art. 1:1 Wft. Uit de wetsgeschiedenis volgt dat de omstandigheid of een partij ‘een beloning ontvangt voor zijn diensten, van de cliënt zelf of van een derde’, een aanknopingspunt is om te bepalen of een bepaalde werkzaamheid wordt uitgeoefend in de uitoefening van een beroep of bedrijf.²² Van doorslaggevende betekenis is deze omstandigheid echter niet.

In de IDD is het element ‘vergoeding’ wel expliciet opgenomen. Dit element komt terug in de definitie van ‘verzekeringstussenpersoon’ zoals opgenomen in art. 2 IDD.²³ Dit artikel definieert een verzekeringstussenpersoon als een partij die ‘tegen vergoeding [...] het verzekeringsdistributiebedrijf uitoefent’. In dit licht is het begrijpelijk dat het HvJ EU aansluiting heeft gezocht bij deze voorwaarde bij de beoordeling onder welke omstandigheden een groepsverzekeringnemer kwalificeert als een bemiddelaar in verzekeringen. Wat betreft de Nederlandse situatie ligt dat om de hiervoor genoemde reden wat mij betreft echter minder voor de hand. Hoewel de elementen ‘vergoeding’ en ‘in de uitoefening van een beroep of bedrijf’ dicht tegen elkaar aan liggen en in de praktijk veelal hand in hand zullen gaan, zou het naar mijn mening ten behoeve van een betere aansluiting bij de bestaande wetssystematiek meer voor de hand hebben gelegen als de AFM de door het HvJ EU geformuleerde voorwaarde ‘vergoeding’ voor wat betreft de Nederlandse situatie zou hebben geïnterpreteerd als ‘in de uitoefening van een beroep of bedrijf’.

3. Niet in lijn met wetsgeschiedenis

De ‘nieuwe’ vergunningplicht voor bepaalde groepsverzekeringnemers is strijdig met de wetsgeschiedenis die verband houdt met de toezichtrechtelijke definitie van ‘bemiddelen’

uit art. 1:1 Wft. Zoals eerder in dit artikel uiteengezet, volgt uit de wetsgeschiedenis dat met het element ‘tussenpersoon’ uit de definitie van ‘bemiddelen’ tot uitdrukking wordt gebracht dat een bemiddelaar zelf geen partij wordt bij de overeenkomst inzake het betreffende financiële product. Om dit verschil ‘duidelijk naar voren te brengen’, is in de definitie het begrip ‘tussenpersoon’ opgenomen.²⁴ Het HvJ EU overweegt daarentegen dat niet doorslaggevend is dat een partij zelf partij is bij de verzekeringsovereenkomst. Het HvJ EU stelt eveneens dat de hoedanigheid van bemiddelaar in verzekeringen niet onverenigbaar is met de hoedanigheid van verzekeringnemer.²⁵

Ik begrijp dat de hiervoor genoemde overweging van het HvJ EU op geen manier in consistentie met de Nederlandse wetsgeschiedenis in de AFM-Interpretatie zou kunnen worden verwerkt (een groepsverzekeringnemer is immers per definitie partij bij de (groeps)verzekeringsovereenkomst). Wel zou het ook ten aanzien van dit punt nuttig zijn geweest als de AFM in de AFM-Interpretatie expliciet zou hebben gewezen op dit verschil in beide benaderingen. Dit zou mijns inziens hebben bijgedragen aan een beter begrip van de definitie van ‘verzekeringsbemiddeling’.

5. Aanbevelingen voor de praktijk

1. Ga na of een vrijstelling of uitzondering van toepassing is Groepsverzekeringnemers die op basis van de in de AFM-Interpretatie neergelegde criteria kwalificeren als bemiddelaar in verzekeringen en daarmee in beginsel vergunningsplichtig zijn, doen er goed aan om na te gaan of zij zich succesvol zouden kunnen beroepen op een wettelijke vrijstelling of uitzondering van de vergunningplicht.

Met name de vrijstelling voor nevenverzekeringstussenpersonen zoals neergelegd in art. 7 lid 1 sub c van de Vrijstellingsregeling Wft is in dit kader relevant. Nevenverzekeringstussenpersonen zijn partijen die verzekeringsdistributie niet als hun hoofdactiviteit, maar als nevenactiviteit uitoefenen. Denk hierbij aan het verhuisbedrijf uit het eerder in dit artikel aangehaalde voorbeeld zoals genoemd in de AFM-Interpretatie. Andere voorbeelden betreffen motor- en fietsenzaken, reisbureaus of verkopers van witgoed of mobiele telefoons.²⁶ Nevenverzekeringstussenpersonen zijn vrijgesteld van de vergunningplicht voor verzekeringsbemiddeling indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- de verzekering waarin wordt bemiddeld is een aanvulling op een goed of dienst en dekt het risico van defect, verlies of beschadiging van het goed (waaronder beschadiging of verlies van bagage en andere risico’s verbonden aan een geboekte reis) of het niet-gebruik van de dienst; en
- het bedrag van de premie op jaarbasis pro rata berekend is niet hoger dan € 600; of

24 Kamerstukken II 2003/04, 29507, nr. 3, p. 68.

25 HvJ EU 29 september 2022, C-633/20, ECLI:EU:C:2022:733, «JOR» 2023/10, r.o. 46, m.nt. C.W.M. Lieveise.

26 Voor een uitgebreide beschouwing van de nevenverzekeringstussenpersoon, zie L.J. Pronk & T.M. Penninks, ‘De (vrijgestelde) nevenverzekeringstussenpersoon nader belicht’, *FR* 2024, nr. 3.

21 Zoals ook gesignaleerd door C.W.M. Lieveise in haar annotatie bij HvJ EU 29 september 2022, C-633/20, ECLI:EU:C:2022:733, «JOR» 2023/10.

22 Kamerstukken II 2005/06, 29708, nr. 19, p. 356-357.

23 Art. 2 lid 1 onder 3 IDD.

- indien de verzekering een aanvulling is op een dienst met een duur van drie maanden of korter, is het bedrag van de premie per persoon niet hoger dan € 200.

Daar waar voorheen in de markt onduidelijkheid bestond over de toepassing van de vrijstelling voor nevenverzekeringstussenpersonen in het kader van groepsverzekeringen,²⁷ maakt de AFM-Interpretatie duidelijk dat groepsverzekeringnemers een beroep kunnen doen op deze vrijstelling. Dit is het geval indien een groepsverzekeringnemer kan aantonen dat de verzekering voor een individuele verzekerde (en dus niet de groepsverzekering zelf) voldoet aan de voorwaarden zoals die gelden voor de vrijstelling voor nevenverzekeringstussenpersonen.²⁸ Dit betekent onder meer dat de toepasselijke premiedrempel moet worden toegepast op de vergoeding die een individuele verzekerde aan de groepsverzekeringnemer betaalt.

Groepsverzekeringnemers dienen zich daarnaast bewust te zijn van art. 1:21 Wft. Dit wetsartikel bevat onder meer een uitzondering van de reikwijdte van de Wft en onderliggende wet- en regelgeving voor verzekeringsbemiddeling met betrekking tot verzekeringen ter dekking van risico's of verplichtingen die zijn gelegen in een staat die geen EU-/EER-lidstaat is.

2. Start tijdig met de vergunningaanvraag

Vergunningsplichtige groepsverzekeringnemers doen er goed aan tijdig te starten met de vergunningaanvraag. De AFM heeft marktpartijen sinds de publicatie van de AFM-Interpretatie reeds diverse malen geattendeerd op het feit dat zij uiterlijk op 1 oktober 2025 over een vergunning moeten beschikken.

Zo heeft de AFM op 2 december 2024 een brief uitgedaan met als doel om marktpartijen die gebruikmaken van groepsverzekeringen eraan te herinneren dat voor hen mogelijk een vergunningplicht gaat gelden.²⁹ Op 28 februari 2025 heeft de AFM een nieuwe *reminder* op de website gepubliceerd om marktpartijen hier nogmaals op te wijzen. Deze *reminder* bevat de mededeling dat marktpartijen op dat moment nog ongeveer vier maanden de tijd hadden voor de eventueel vereiste vergunningaanvraag, rekening houdend met de termijn van het in behandeling nemen van de vergunning.³⁰

Marktpartijen dienen er bij de vergunningaanvraag rekening mee te houden dat het traject voor het aanvragen van de vergunning vanuit de kant van de AFM in de praktijk minimaal dertien weken in beslag zal nemen. Daar komt bij de tijd die de aanvrager nodig heeft voor de voorbereiding van de vergunningaanvraag, zoals het opstellen en verzamelen van de aan te leveren documenten en informatie.

3. Gevolgen reiken verder dan alleen de vergunningplicht

Groepsverzekeringnemers dienen zich ervan bewust te zijn dat een kwalificatie als gereguleerde bemiddelaar in verzekeringen verdergaande implicaties heeft dan alleen een vergunningplicht.

Hoewel de AFM-Interpretatie daar niet expliciet over is, betekent een dergelijke kwalificatie ook dat alle toezichtrechtelijke verplichtingen met betrekking tot de verhouding tussen een verzekeraar en een bemiddelaar en een bemiddelaar en een cliënt van toepassing zullen zijn.

Groepsverzekeringnemers dienen zich ervan bewust te zijn dat een kwalificatie als gereguleerde bemiddelaar in verzekeringen verdergaande implicaties heeft dan alleen een vergunningplicht

Dit betekent onder meer dat daar waar het schadeverzekeringen betreft, de groepsverzekeringnemer in beginsel verplicht is om het *Insurance Product Information Document (IPID)* te verstrekken aan de individuele verzekerden (tenzij met de verzekeraar is overeengekomen dat de verzekeraar zelf aan deze verplichting voldoet).³¹ Verder zullen bijvoorbeeld de te verschaffen of ontvangen provisies in lijn moeten zijn met de relevante provisieregels. Zo zijn er nog tal van toezichtrechtelijke verplichtingen die in dit geval om de hoek komen kijken en waar de groepsverzekeringnemer rekening mee dient te houden.³²

Dit artikel is afgesloten op 28 april 2025.

Over de auteur

Mr. L.J. (Laurens) Pronk

Advocaat te Amsterdam bij CMS.

²⁷ Idem, zie in het bijzonder par. 3.4.

²⁸ Zie par. 3.3 van de AFM-Interpretatie.

²⁹ De brief van de AFM is onder meer te raadplegen via: <https://www.vnab.nl/nl/actueel/nieuws/aanvulling-interpretatie-afm-vergunningplicht-bij-groepsverzekeringen>.

³⁰ De *reminder* van de AFM is te raadplegen via: <https://www.afm.nl/nl-nl/sector/actueel/2025/feb/sb-reminder-groepsverzekeringen>.

³¹ O.g.v. art. 65b lid 4 Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft.

³² Een aantal van die verplichtingen worden geadresseerd in C.J. de Jong, 'AFM verruimt vergunningplicht voor bemiddelen', VAST 2024/P-014.